

i mindre end et fuldt Aar af Staten og Kommunerne ydet ca. 20 $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. i direkte Tilskud til Boligbyggeriet. Og det er ikke det eneste. Ved Siden deraf yder Statskassen ogsaa Laan til Byggeforetagender, og der er i de samme 7 Maaneder af Statskassen ydet ca. 12 $\frac{1}{4}$ Mill. Kr. dertil. Det er altsaa meget store Summer, der gaar ud af Statskassen og Kommunerne for at fremhjelpe denne naturlige Industri. Tillige tilstaaes der Skattelettelse for de Ejendomme, som bliver opfoert ved Hjelpe af disse Statstilskud. Og dermed slipper Staten ikke; den yder ogsaa direkte Tilskud til Forrentning af de store Laan, Kommunerne har stiftet for at fremhjelpe Boligbyggeriet. Kommunerne stiftede i Fjor eller i Foraaret et Laan i Amerika paa 15 Mill. Dollars, noget over 70 Mill. Kr., netop for at raade Bod paa Arbejdslosheden og faa Arbejder sat i Gang, og foruden at Staten garanterer for dette store Laan, betaler den ogsaa indtil 2 pCt. af dets Forrentning. Ligeledes kan Kommunerne, hvis de stifter private Laan, af Statskassen faa indtil 2 pCt. godtgjort i Forhold til den Rente, der ydes.

Det bliver tilsammen umaadelig store Summer, der medgaar til at fremhjelpe det naturlige Erhverv og Arbejde, som Boligbyggeri er i dette Land. Men med disse store Belob, som ydes af Staten — og Kommunerne med —, og som tynger ganske betydeligt paa Statskassen og er en af Grundene til, at vi maa have forogede Skatter, hvor vidt er vi saa kommet? Ja, vi er ikke kommet videre, end at der, samtidig med Afholdelsen af disse store Udgifter, gaar mellem 10 000 og 20 000 Mennesker ledige, som er vante til at vare beskaffet ved Boligbyggeri. Det viser sig altsaa, at man ikke kan bygge paa, at Staten skal vare Forsorger for os alle sammen.

Der er kun en Vej ud af disse særdeles kritiske Forhold, og det er, at det private Initiativ, den private Foretagsomhed sættes ind for at komme ud af Krisen og komme fremad paa rette Maade. Statstilskud alene vil ikke vare i Stand til at hjelpe. Forhøjelse af Toldbeskyttelse, Importregulering o. s. v., som der har været talt om, har ingen som helst Tilknytning til det Spørgsmaal, jeg her omtaler, Boligbyggeriet. Den Slags Foranstaltninger vilde i alt Fald kun kunne virke fordyrende paa det, altsaa hemme det i Stedet for at fremme det. Klagerne over den Dumping, som der tales saa meget om, ved at der fra Udlandet føres billige Varer

herind, som umuliggør Konkurrencen for den hjemlige Industri, har heller intet som helst paa sig i dette Forhold; thi endnu er vi ikke kommet saa vidt, at der indføres færdige Bygninger her til Landet. Nej, det er i allerhøjeste Grad et naturligt, hjemligt Arbejde, og det vidner om den største Brist paa virkelig fornuftige Samfundsforhold, at det i den Grad staar i Stampe til Trods for, at vi har Brug for Boliger. Der er Bolignød overalt, og den er vel ikke blevet mindre. At vi ikke er kommet længere frem ad den Vej, man hidtil er gaaet, er et Bevis paa, at der maa andre Midler end Statskassens til, for at der kan blive ordnede Forhold paa dette Omraade. Ellers vil Boligbyggeriet her i Landet blive indskrænket til, hvad der kan bygges for Statens og Kommunerens Tilskud, og det private Byggeri vil fuldstændig stagnere.

Boligbyggeriet er, som jeg sagde før, en naturlig Beskæftigelse herhjemme, eftersom vi har en stor Del af de dertil nødvendige Raamaterialer. Vi har Ler og Kalk til Mursten og Cement, Kalk til Mørtel, Grus og Sand til Støbning o. s. v. Vi fremstiller selv Tagpap og Tagsten, og vi har til Dels ogsaa Tømmer til Bygninger. Naar en Bygning staar færdig, er største Delen af Raamaterialerne af hjemlig Oprindelse, de er forarbejdet her i Landet, og Bygningen er opfoert her. Det er altsaa en saa naturlig Industri, som tænkes kan. Derfor er det ganske og aldeles urimeligt, at Forholdene er saadanne, at mange Tusinde Mennesker, som kunde beskæftiges ved dette Arbejde, gaar ledige. Det har Betydning ikke alene for selve Boligbyggeriet, men ogsaa langt udenfor det. Som før nævnt, kunde ved Fremskaffelsen og Bearbejdningen af Raamaterialerne mangfoldige Mennesker faa Arbejde, hvis der var Fart i Boligbyggeriet. Naar der bliver bygget nye Boliger, og Folk flytter ind i dem, virker det ind paa mange andre Omraader, der kommer Fart i adskillig anden Virksomhed. Der skal en hel Del Ting til i en saadan ny Bolig: nyt Møblement, eventuelt Tæpper, Gardiner, Køkkeninventar o. s. v., o. s. v., og det rækker ud til mange Erhverv udenfor Boligbyggeriet, som derved vil faa Fortjeneste, og hvis Udøvere ogsaa derved bliver bedre Skatteydere, som er i Stand til at svare, hvad Staten har Krav paa af Skat.

Naar man da spørger, hvorfor der da ikke bygges mere, ligger Svaret snublende nær: det skyldes ene og alene den Omstændighed, at det er for dyrt. Det er